

K článku plk. děl. Aloise Tomáška „Dělostřelecké zabezpečení zasazení MD do průlomu v útočném boji armádního sboru“

otištěnému ve Vojenské mysli čís. 1/1953

Plk. děl. Ota Hudrlik

Cílem mého diskusního příspěvku je doplnit některé mezery a nejasnosti, které obsahuje článek plk. Tomáška a přispět tak k správnému chápání otázky dělostřeleckého zabezpečení zasazení mechanizované divise do boje.

Podle mého názoru nevyčerpává uvedený článek tematiku činnosti dělostřelctva zabezpečujícího boj mechanizované divise hlavní úkoly dělostřelctva, t. j. zabezpečení dokončení průlomu hlavního obranného pásma. Zejména zmocnění se pásma sborových záloh není v článku objasněno s žádoucí důkladností. Podle mého názoru by měly být právě tyto otázky v článku objasněny co nejpodrobněji.

Zaměřím se proto ve svém diskusním příspěvku hlavně na upřesnění těchto otázek. Zároveň uvedu svůj názor na otázky, které podle mého soudu nejsou zcela správně v článku řešeny, a to možná délka dělostřeleckého přepadu před zasazením MD do boje, potřeba a úhrada dělostřelctva, uskupení a velení dělostřelctvu a plánování dělostřeleckého zabezpečení zasazení MD do boje.

1. K otázce úlohy dělostřelctva MD v útočném boji AS

Uskupení organického a posilového dělostřelctva MD musí odpovídat zámýslu předvídané činnosti MD v taktické hloubce nepřátelské obrany a stanoví se na podkladě rozhodnutí velitele MD. Uskupení organického i posilového dělostřelctva MD se provádí se zřetelem na zabezpečení zlomení odporu nepřítele v období zasazení MD do boje, zdolání odporu na přístupech k pásnu sborových záloh a jeho prolomení. Tedy na celou dobu prvního dne boje MD. Decentralisace dělostřelctva na předsumuté oddíly a jednotlivé pluky MD nic nemění na předem stanoveném složení dělostřeleckých skupin pro boj v hloubce: Proto nelze souhlasit s autorem článku, že bojová činnost MD bude pravděpodobně vyžadovat i částečné přeskupování reorganisováním některých skupin. Reorganisace dělostřeleckých skupin MD bude eventuálně prováděna až pro další dny boje. Kdybychom již v první den boje měli počítat s reorganisováním skupin, to znamená s přeskupováním oddílů, jistě by dělostřelctvo nepřispívalo k urychlení tempa útoku, nýbrž naopak by útok brzdilo.

2. K úkolům dělostřelctva při zabezpečení zasazení MD do průlomu a rozvinutí úspěchu

Při řešení délky dělostřeleckého přepadu prováděného k zabezpečení zasazení MD k dokončení průlomu hlavního obranného pásma je třeba vzít v úvahu

mimo jiné i tu okolnost, že MD je zasazována ke zvýšení tempa útoku, a že tedy dělostřelecký přepad musí v co nejkratší době spolehlivě umlčet celou hloubku postavení divisních záloh nepřítele. Ráz obrany nepřítele na tomto postavení, které již bylo dělostřelecky a letecky zpracováno za dělostřelecké přípravy a za boje v hloubce nevyžaduje ničení a boření v tom smyslu, jak je známe z období dělostřelecké přípravy útoku, a proto zpravidla ani nebude potřebovat zvláštní období pro přímou střelbu v délce 10 až 15 minut. Abychom v nejkratší době umlčeli všechny odpory v pásnu průlomu MD, používáme co nejvíce děl pro přímou střelbu, zejména na cíle na předním okraji. Tato děla však umlčují jednotlivé cíle i živou sílu v době metodické palby děl střelících ze zakrytých palebných postavení. Vezmeme-li v úvahu, že sama MD může mít až 48 děl ráže 76 mm a od jednotek prvního sledu v hodnotě jednoho pětiho pluku dalších 12 děl, kterých zpravidla bude použito hlavně pro přímou střelbu, bude v úseku průlomu fronty na jednom kilometru alespoň 20 děl přímo střelících. Tato hustota může být podle potřeby zvýšena vyčleněním dalších děl a použitím samohybných děl. Tím je možno umlčení jednotlivých cílů za 10 až 15ti minutového přepadu, zvláště uvažujeme-li, že tyto cíle byly nutně již umlčovány a popřípadě ničeny od okamžiku kdy jimi byly ostřelovány čelní sledy pěchoty. Proto není třeba prodlužovat dělostřelecký přepad na 20 až 30 minut a zbytečně tak zdržovat zasazení MD do boje.

Dělostřelecké zabezpečení boje v hloubce provádí se připravenými soustředěnými palby, která plánujeme především pro sborovou dělostřeleckou skupinu, dělostřelecké skupiny pěších divisí prvního sledu a na nejdůležitější prostory i pro armádní dělostřeleckou skupinu. Pro dělostřelctvo MD plánujeme však soustředění palby až pro boj o pásmo sborových záloh, kdy se velení dělostřelctvu podle potřeby opět centralisuje a kdy je třeba, aby maximum dělostřelctva zabezpečilo jeho vzetí z chodu. Zpravidla však nelze počítat s účastí dělostřelctva a minometů pěších divisí v boji o pásmo sborových záloh, protože bude ještě podporovat boj vlastních jednotek na sousedních směrech a nebude k dispozici. Plánovat soustředění palby pro dělostřelctvo MD v době postupu k pásnu sborových záloh není účelné, protože postupuje s jednotkami MD, a jen vyskytnou-li se vážnější odpory, které nemohou být umlčeny ostatním dělostřelctvem sboru, zaujme postavení pro nepřímou střelbu poblíž komunikací. Menší odpory zdolává však hlavně přímou střelbou doprovodného dělostřelctva. Snahou dělostřeleckých velitelů musí být zabezpečit rozvíjení úspěchu MD ostatním dělostřelctvem sboru tak, aby vlastní

dělostřelectvo MD nemuselo zaujmát palebná postavení a mohlo postupovat s jednotkami MD, a tak zabezpečilo boj o pásmo sborových záloh v době, kdy většina dělostřelectva sboru nebude ještě k dispozici.

3. K potřebě dělostřelectva k zabezpečení zasazení MD do průlomu a rozvinutí úspěchu

Mechanisovaná divise je normálně zasazována k dokončení průlomu postavení divisních záloh na úseku širokém 3 km buď do mezery nebo překračuje křídla pěších divisí prvního sledu, eventuálně překračuje jednu z těchto divisí. Buď jak buď budou současně s ní útočit na postavení divisních záloh i pěší divise. Z toho je třeba vycházet při stanovení potřeby dělostřelectva a způsobu plánování dělostřeleckého zabezpečení zasazení MD. Protože PD budou útočit současně s MD, není třeba pro dělostřelectvo určené k zabezpečení zasazení MD rozšiřovat úsek průlomu do stran a pro toto dělostřelectvo plánovat úsek širší, než činí skutečná šířka průlomu MD. K umlčení sousedních úseků, z nichž by mohla být MD ohrožována, použijeme té části dělostřelectva pěších divisí, se kterou nepočítáme do počtu dělostřeleckého zabezpečujícího zasazení MD. Proto se dělostřeleckého zabezpečení zasazení MD do boje zúčastní především veškeré dělostřelectvo MD, sborová dělostřelecká skupina, divisní dělostřelecké skupiny a armádní dělostřelecká podskupina. Z dělostřeleckých jednotek pěších pluků prvního sledu použije se jen minometných rot, baterií a PDS těch pěších pluků, které jsou rozmístěny přímo v pásmu průlomu MD. Ostatních plukovních dělostřeleckých skupin se používá výjimečně jen tehdy, nestačí-li uvedené dělostřelecké jednotky vytvořit minimální hustotu v úseku zasazení MD, protože tyto jednotky s ostatními minometnými jednotkami musí zabezpečit potřebnou hustotu na bocích MD, aby se pěší divise mohly připojit. Tato hustota bude velmi často nižší než v úseku zasazení MD a bude se řídit především množstvím dělostřelectva a minometů, které zůstane po vytvoření potřebné hustoty v úseku průlomu MD u pěších divisí k dispozici.

Z uvedených důvodů vyplývá, že se potřeba dělostřeleckých hlavních k zabezpečení zasazení MD do boje počítá jen na šířku zasazení MD. Ovšem jiná je otázka plánování paleb, které se provádí na rozšířený úsek a kterým je nutno zabezpečit jak ochranu boků zasazení MD, tak i postup sousedních pěších divisí.

Pokud jde o výpočet minimální potřeby hlavních na 1 km fronty, je třeba si uvědomit, že postavení divisních záloh může být vybudováno i systémem zákopovým. V takovém případě bude třeba k umlčení živé síly a palebných prostředků 80 hlavních na 1 km fronty, počítáme-li se dvěma souvislými zákopy, a 24 hlavních k umlčení 2 baterií nepřítel, celkem $80 + 24 = 104$ hlavních. Proto všeobecná norma potřeby hlavních činí 80 až 100 na 1 km fronty.

4. K uskupení, organizaci velení, rozmístění a přemístování dělostřelectva

Uskupení organického a posilového dělostřelectva MD se tvoří pro první den boje, kdy těžiště činnosti

MD je v taktické hloubce obrany. Organické dělostřelectvo MD přiděluje se zpravidla plukům prvního sledu s úkolem vytvořit PDS a zabezpečit jejich samostatnost v hloubce nepřátelské obrany. Posilové oddíly, nejlépe z houfnicové dělostřelecké brigády, ponechává si velitel dělostřelectva MD v ruce, vytváří z nich DDS a uplatňuje jimi svůj vliv na boj MD během celého jeho průběhu.

Po prolomení postavení divisních záloh nepřítel se obvykle baterie a oddíly určené ze sestavy plukovní dělostřelecké skupiny k podpoře mechanisovaných praporů podřizují veliteli praporů a ostatní zůstávají pod přímým velením velitele plukovní dělostřelecké skupiny. Jímí uplatňuje velitel vliv palbou na průběh boje v zájmu pluku. Ani v tomto případě neztrácí velitel plukovní dělostřelecké skupiny a jeho štáb spojen s přidělenými oddíly a v čas potřeby, zvláště pro boj o postavení sborových záloh, může obnovit centralisované řízení palby celé plukovní dělostřelecké skupiny. Kanonových oddílů 76 mm mechanisovaných pluků se v období boje v hloubce zpravidla použije jako doprovodného dělostřelectva.

Palebná postavení dělostřelectva pro boj o postavení divisních záloh se volí podle platných zásad pro útočný boj. Jejich vzdálenost od nepřítel se musí řídit ráží, úkoly, terénem a přestřelostí, nelze proto všeobecně tvrdit, že se volí „poněkud vpředu“.

Velení dělostřelectvu MD při zasazení k dokončení průlomu hlavního obranného pásma je centralisováno. Velitel dělostřelectva MD centralisovaně řídí palby dělostřelectva až do dokončení průlomu hlavního obranného pásma, kdy dochází k decentralizaci dělostřelectva.

Část je přidělena PO, ostatní podle svého přidělení následuje jednotky prvního sledu a plní úkoly podle požadavků velitelů praporů nebo pluků. Divisní dělostřelecká skupina jako prostředek velení MD postupuje na hlavním směru za čelním plukem. Velitel dělostřeleckých skupin postupují s veliteli pluků prvního sledu, velitel dělostřelectva divise s velitelem DDS postupuje s velitelem MD. Nepodaří-li se PO předejít nepříteli v obsazení pásma sborových záloh, organizuje velitel dělostřelectva MD již během postupu centralisované velení dělostřelectvu MD, aby v součinnosti s velitelem dělostřelectva sboru zabezpečil maximálním počtem hlavních vzetí pásma sborových záloh z chodu. Důležitým činitelem velení při boji v hloubce jsou důstojníci dělostřeleckí pozorovatelé, které k čelním jednotkám MD vysílají SDS, PDS a DDS MD i podskupina ADS. Tito důstojníci v období podpory útoku vyžadují plánované dělostřelecké palby na jednotlivých čarách podpory útoku a v období boje v hloubce plánované i neplánované dělostřelecké palby, při čemž využívají předem určených vztahových bodů, leteckých snímků a mapy.

5. K plánování dělostřeleckého zabezpečení zasazení MD do průlomu a rozvinutí úspěchu

Plánování zasazení MD do boje zahájí velitel a štáb dělostřelectva sboru již v přípravném období průlomu AS. Velitel dělostřelectva sboru na podkladě rozhodnutí velitele AS o předvídaném zasazení a úkolech MD vydá náčelníkovi štábu směrnice s údaji potřebnými pro plánování:

a) předvídanou čáru zasazení MD, osy postupu MD z vyčkávacího postavení až do prostoru pásma sborových záloh,

b) úkoly MD,

c) jak bude provedeno dělostřelecké zabezpečení zasazení MD do boje (délka dělostřeleckého přepadu, způsob a hloubka plánované podpory útoku MD, na které prostory klade důraz za boje v hloubce, proti kterým směřují a jak zabezpečit boky MD, jak zabezpečit vzetí pásma sborových záloh z chodu atp.),

d) kterými dělostřeleckými jednotkami posílit MD a jaká bude činnost dělostřelctva MD za dělostřelecké přípravy útoku AS,

e) které dělostřelecké jednotky AS plánovat pro dělostřelecké zasazení MD do boje,

f) spotřebu paliva,

g) čas, do kdy má štáb předložit zpracovaný plán dělostřeleckého zabezpečení zasazení MD.

Jakmile dostane náčelník štábu dělostřelctva sbor směrnic rozvrhne práci štábu asi takto:

— Prvnímu pomocníkovi uloží zpracovat návrh na použití dělostřelctva AS pro dělostřelecké zabezpečení zasazení MD.

Ten řeší:

— kterých dělostřeleckých jednotek AS se použije,

— zakreslí jejich bojovou sestavu do oddílů do mapy,

— vypočítá palebné možnosti určeného dělostřelctva jednak podle hlavní, jednak podle střeliva,

— vypočítá spotřebu střeliva.

— Druhému pomocníkovi uloží zakreslit ženíjní vybudování postavení divisních záloh do mapy a cíle, jak jsou známy z leteckých snímků a z výsledků průzkumů, změřit délky úseků zákopů pásma průlomu MD a ohniska odporu, očíslovat cíle.

Sám spolupracuje s prvním pomocníkem hlavně na uskupení dělostřelctva k zabezpečení zasazení MD do boje. Jakmile je první pomocník se svými pracemi hotov, předloží je ke schválení náčelníku štábu a po schválení zpracovává „Náčrt paleb a legendu k náčrtu paleb“ pro dělostřelecké zabezpečení zasazení MD do boje.

Náčelník štábu ve spolupráci s prvním pomocníkem potom zpracovává „Plán dělostřeleckého zabezpečení zasazení MD do boje“.

Aby bylo zabezpečeno včasné naplánování dělostřeleckého zabezpečení zasazení MD velitelem dělostřelctva MD a ostatními dělostřeleckými veliteli, nečeká velitel dělostřelctva sboru a jeho štáb na dokončení uvedených prací, nýbrž zavolá si v průběhu plánování příslušné velitele k sobě a dá jim směrnic:

a) posilové prostředky MD a které dělostřelecké jednotky se kromě nich zúčastní dělostřeleckého zabezpečení zasazení MD,

b) složení dělostřeleckých skupin,

c) strukturu dělostřeleckého přepadu, a je-li již znám rozpočet střeliva, i střelivo podle ráží a období dělostřeleckého zabezpečení zasazení MD,

d) hloubku a čáry podpory útoku,

e) hlavní úkoly dělostřelctva,

f) čáru zasazení MD, osy postupu,

g) které úseky na bocích MD a jakou hustotou je třeba umlčet,

h) předpokládané prostory palebných postavení pro dělostřelecké zabezpečení zasazení MD.

Vypracované plány dělostřeleckého zabezpečení zasazení MD se upraví a upřesní na velitelském průzkumu před vlastním zasazením MD do boje.

Jakmile velitel AS obsadí svou pozorovatelnu, organizuje v prostoru zasazení MD krátký velitelský průzkum a součinnost. S velitelem dělostřelctva AS upřesní vypracovaný plán tím, že stanoví:

a) čáru zasazení a šířku průlomu MD,

b) délku a dobu zahájení palebného přepadu, způsob provedení podpory útoku, čáry postupných soustředění palby za podpory útoku, dělostřelecké zabezpečení boje MD v hloubce,

c) smluvená znamení.

Velitel dělostřelctva AS podle výsledku průzkumu a součinnosti nařídí ihned veliteli dělostřelctva MD a ostatním zúčastněným velitelům dělostřelctva opravit předem vypracované plány a určí jim přibližný počet děl pro přímou střelbu. Ti přímo v terénu rozdělují a upřesňují úkoly svým podřízeným jak vyplynuly z požadavků vševojskových velitelů a ze vzniklé situace.

Úkoly pro přímou střelbu stanoví velitel dělostřelctva pluků podle požadavků velitelů praporů a pluků v dotyku. Velmi často pro krátkou dobu bude třeba, aby nižší velitelé i dělovodí pracovali iniciativně, vyhledávali cíle a připravovali jejich umlčení.

V době, kdy velitel dělostřelctva sboru a velitel dělostřelctva divisi organizují součinnost a upřesňují plány, zaujmají velitelé oddílů všech dělostřeleckých jednotek postupně nové pozorovatelný. Po příchodu určí pomocné cíle a velitelé baterií ihned provedou jejich zastřelení a připravují prvky na přidělené cíle.

Jen rychlou a iniciativní prací všech dělostřeleckých velitelů přímo v terénu stačí dělostřelctvo v nejkratším čase opravit a ve skutek uvést dříve vypracovaný plán dělostřeleckého zabezpečení zasazení MD do boje.

K ostatním statím článku mám tyto připomínky:

1. Posilový protitankový oddíl nebo protitankový pluk ponechává si zpravidla velitel MD jako celek v protitankové záloze. Rozdělovat „zbytek“ posilového protitankového dělostřelctva plukům prvního sledu je neodůvodněné. Každý mechanizovaný pluk má dosti protitankových děl kanonů 76 mm, tarasnic a tanků, což stačí k jeho protitankovému zabezpečení, nehledě k přiděleným dělostřeleckým oddílům. Také s hlediska velení není účelné rozdělení protitankového pluku, který je organizován po bateriích.

2. Minometů mechanizovaných pluků se zásadně nepoužívá do dělostřelecké přípravy útoku AS na hlavní obranné postavení. Ostatní dělostřelctvo MD se zúčastní dělostřelecké přípravy a podpory

útoku jen na omezený čas tak, aby bylo zabezpečeno jeho zařazení na čele pochodových proudů MD.

3. Složení dělostřeleckých skupin pro MD plánuje se již v přípravném období a předvídané posilové i organické oddíly nejsou součástí dělostřeleckých skupin, nýbrž po dobu své činnosti při boji o hlavní obranné postavení jsou přičleňovány k některé dělostřelecké skupině právě tak jako ostatní t. zv. „přibrané dělostřelectvo“.)

Nelze proto mluvit o posílení MD některými oddíly ze SDS nebo DDS.

Poznámka redakce: *) „Přibrané dělostřelectvo“ je název odpovídající sovětskému pojmu „privlekajemaja artillerija“. Označuje se tím dělostřelectvo jednotek druhých sledů, které se přičleňuje jen na dobu dělostřelecké přípravy a podpory útoku k dělostřeleckým skupinám útočících jednotek. Až dosud bylo v některých přednáškách používáno doslovného překladu „privlečené dělostřelectvo“, který není pokládán jazykovými odborníky za vhodný. Redakce Vojenské mysli vyzývá čtenáře k navržení případného vhodnějšího názvu.

